

לקוטי וספורים נפלאים

אחרי קדושים

"וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל"
(טז, ז)

ידוע שהחפץ חיים נהג לשוב בעירות ולמכור את ספריו.

לימים יסד את ישיבת ראדין וחיבר את "ליקוטי הלכות" על קדשים ו"משנה ברורה" ועוד.

מכיוון שלא היה סיפק בידו למוכרם בעצמו העסיק

סוכנים שיסתובבו בעירות וימכרו את הספרים ויתחלקו ברווחים.

ואולם דרישה אחת דרש מהם החפץ חיים כחלק מהעסקה: בכל מקום שיבואו שם, יעלו וידרשו בעניני שמירת הלשון וזהירות הדיבור, שמירת הזמן וחובת הלימוד כדי לעורר ולחזק.

יום אחד הגיע אחד הסוכנים, יהודי נכבד ויקר, בר אוריין, והביא עמו את הפדיון ממכירת הספרים, והודיע על התפטרותו...

מדוע - תמה החפץ חיים - הלא יש בזה זיכוי הרבים גם בספרים וגם בדרשות וגם מתן שכרה בצידה!?

השיב המפיץ: "אמת נכון הדבר, אבל איני שלם עם עצמי, שהרי הכתוב אומר "התקושו וקושו" (צפניה ב-א) ודרשו חז"ל: "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים" (בבא מציעא קז) ומכיון שעפ"י ההסכם חייב אני לדרוש בכל מקום אודות שמירת הלשון וניצול הזמן ו"לב יודע

מרת נפשו", האם מנצל אני את הזמן כראוי? האם שומר אני את פי ולשוני כנדרש? ואם איני מושלם בזה הכיצד אוכל לדרוש זאת מאחרים? על כן החלטתי להתפטר..."
השיב לו החפץ חיים: "אכן כשהשנים כתיקונם בודקים בשמים כל מצוה, בוחנים כל מעשה טוב, דנים האם ראוי אתה להוכיח, אבל כשיש שריפה, והאש משתוללת, יש למהר ולכבותה, יהיה מי שיהיה ואיך שיהיה, יכירו לו טובה על כך!" (והגדת)

"ונתן את הקטרת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטרת... ולא ימות" (טז, יג)

בפטרבורג, בירת רוסיה, התגורר יהודי עשיר אחד,

שכגודל עושרו כך גודל קמצנותו. הוא היה קופץ את ידו לכל דבר צדקה ולא נשא פנים גם לגדולי הדור שבאו להתרימו לצרכי הכלל.

פעם בא אליו רבי ישראל מסלנט ואמר לו כך: "הקטרת הקטורת בבית המקדש היתה עבודה חשובה מאד והיתה משפיעה עושר על הכוהנים המקטירים.

לעומת זאת, מפרש רש"י על הפסוק: "ונתן את הקטרת על האש... ולא ימות", שאם הכהן לא הקטיר כתיקונה, הוא חייב מיתה. מכאן נלמד אפוא, שיש צד שווה בין העשירות לקטורת. כשם שבקטורת אם לא השתמשו בה כדין, נענשים על כך בעונש

מיתה, הוא הדין בעשירות. אם מנצלים אותה למעשים טובים, היא מביאה את האדם למעלות גדולות, אך אם אין מסייעים לזולת בעושר, הופכת העשירות לרועץ ומורידה את האדם לשאול".

פיצד אַנחנו מסתכלים על החיים...
יש שני סוגים של שאלות שאנשים שואלים את עצמם: **בְּכָל רִגַע בְּחַיִּים - וּלְפִי זֶה מַעֲצָבִים אֶת הַתְּנַהּגוּתָם: שְׁאֵלַת ה'טוֹב וְהָרַע, וְשְׁאֵלַת ה'אֵמֶת וְהַשְּׁקֵר'...**
שְׁאֵלַת ה'טוֹב וְהָרַע' - הִיא כְּמוֹבֵן הַשְּׁאֵלָה - מָה טוֹב לִי וּמָה רָע לִי. עִם מָה אֲנִי אֲרַגֵּשׁ טוֹב וּמָה יִגְרַם לִי לְהֲרַגֵּשׁ רָע...
בְּלִי לְשִׁים לֵב, אַנְחֵנו שׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמָנוּ אֶת הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת בְּכָל רִגַע וְרִגַע בְּחַיִּים, לְפָנַי כָּל הַחֲלָטָה, קִטְנָה אוּ גְדוֹלָה, לְפָנַי כָּל צַעַד, אֲמִירָה וְאֶפְלוּ הֲרַגְשָׁה... הָאֵם מָה שְׁאֲנִי אֶעֱשֶׂה עִכְשָׁו יוֹעִיל לִי, יַעֲשֶׂה לִי טוֹב - אוּ לֹא...
בְּשְׁאֵלָה הַזֹּאת, יֵשׁ סִכּוֹן לֹא פְּשוּט: 'טוֹב' וְרָע' - הֵם אֶף פְּעַם לֹא מְחַלְטִים, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם טוֹבִים בְּשִׁבְלִי - אֲבָל רָעִים לְכָל הַסְּבִיבָה שְׁלִי, יֵשׁ מַעֲשִׂים שֶׁהֵם טוֹבִים הַיּוֹם - אֲבָל מִתְּבָרְרִים כְּמוֹזִיקִים לְאַחַר תְּקוּפָה. אֲנָשִׁים שֶׁמְנַהֲלִים אֶת חַיֵּיהֶם לְפִי שְׁאֵלַת ה'טוֹב וְרָע' - מְחַפְּשִׁים תְּמִיד אֲרַבְּעָה דְּבָרִים:

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

"וכן יעשה לאהל מועד השוכן איתם בתוך טומאתם" (טז, טז)

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא, בעל ה"אוהב ישראל", נסע פעם לעיר אחת. בני המקום התכוננו כראוי לקראת בואו של האורח החשוב והכינו לו שני מקומות אכסניה, ומסרו לו הבחירה היכן יתאכסן.

שני המארחים היו נגידיים ובעלי שם, לשניהם דירות מרווחות ונאות, אלא שעל אחד מהם ריננו שתוכו אינו

כברו וקופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, אלא שעניו היה ובעל מדות טובות. השני לעומת זאת, היה רחוק מעבירות, אלא שהיה בעל גאווה.

בחר הרב להתאכסן אצל הראשון והסביר: "מצינו בגמרא בסוטה, שהקב"ה אומר שאינו יכול לדור יחד עם בעל גאווה במדור אחד, ואם הקב"ה כביכול אין לו שם מקום, כל שכן אני. אך הראשון, אף על פי שיש בו עבירות, הרי מפורש בתורה "השוכן איתם בתוך טומאתם", ואם הקב"ה כביכול יש לו שם אכסניה, ודאי שגם אני יכול להתארח אצלו".

"ובא אהרן אל אהל מועד" (טז, כג)

"להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר בה הקטורת לפני ולפנים" (רש"י).

הבעש"ט הק' בימי נעוריו, רצה לקיים שימוש תלמידי חכמים

בגופו ולכן נסע אל הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביטש זצ"ל. בהגיעו, הכין הבעש"ט כוס קפה והגיש לו בעת לימודו. לאחר שסיים רבי יצחק את שתיית הקפה, הגיע הבעש"ט ולקח את הכוס הריקה חזרה.

תמה רבי יצחק ושאלו: מילא בפעם הראשונה קיימת מצות שימוש חכמים כשהבאת את הקפה, אולם איזו מצוה יש בלקיחת הכוס חזרה לכיור?!

נענה הבעש"ט ואמר: הנה מצינו בתורה הקדושה שאהרן חוזר חזרה ונכנס אל אהל מועד בשנית, רק כדי לקחת שוב את הכף והמחטה שהותיר בקודש

פנימה. ולא זו בלבד, אלא שטרם כניסתו, הוא טובל ומקדש ידיו ורגליו. הרי לנו שזו עבודה לכל דבר. התפעל רבי יצחק מתשובה זו ואמר: אם יודעים אתם ללמוד כל כך טוב, אני הוא זה שצריך לשמש אתכם... (במחשבה תחילה)

"וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה" (יז, טו)

באסיפה גדולה שהתכנסה בעיר ורשה, בה דנו בענין גורת השחיטה שבקשה הממשלה להפיל ולאמר את השחיטה היהודית, אמר הרבי מסוכטשוב: "בפרשת אחרי נאמר וכל-נפש אשר תאכל נבלה וטרפה! מדוע לא נאמר וכל-איש אשר יאכל אלא וכל-נפש? שכן בשעה שאדם אוכל חלילה נבלות וטרפות, לא רק גופו מתמלא מהן אלא גם נפשו, כפי שפירש הרמב"ן שהאריך על הטמטום שמאכלים אסורים גורמים לאדם. ולכן צריך לעמד בכל תקף כנגד הגזרה הנוראה, שלא תטמטם את הנפש".

"אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" (יח, ה)

האדם צריך לקיים את המצות, לא רק כאשר הוא מגיע לעת זקנה ואין בו כח לחטוא, אלא גם אשר יעשה אתם האדם וחי בהם", כשהוא עדין חי, צעיר ומלא חיים. (רבי מנחם מענדל מקוצק)

"לא תגנובו" (יט, יא)

פעם בא שוחט אחד לפני רבי ישראל מסלנט, ואמר לו שרוצה הוא לעזוב את מלאכת השחיטה בו עוסק הוא שנים ארוכות, מפני שלבו נוקפו עקב האחריות הכבדה הרובצת עליו בהכנת מאכלים כשרים. "ובאיזו מלאכה תעסוק?" שאל רבי ישראל, והשוחט השיב: "בדעתי לפתוח חנות בעיירתי ולעסוק במסחר".

הם מחפשים להרגיש! מה שהם לא מרגישים - לא חשוב בעיניהם...
 הם מחפשים להבין! מה שלא מובן להם בשכל האנושי - לא מספיק טוב להם...
 הם מחפשים לחוש! מה שאי אפשר לממש בידיים, לטעם, להריח, לראות ולשמע - פחות טוב להם...
 והם מחפשים להשיג! מתעסקים רק עם 'תכל'ס', עם השגים, רדיפה אחרי כסף, כבוד, השגים ותארים...
 ארבעת הצרכים הללו, להרגיש, להבין, לחוש ולהשיג - גורם לנו להיות מאשרים וגאים מכל הצלחה מוחשית או חויה מענגת, ולהיות עצובים, נסערים, כועסים ודואגים - כשאנחנו פוגשים את חסר האונים, את חסר ההבנה, כשאנחנו 'לא מרגישים' שמשוהו מתקדם...
 לעצמת זאת, יש את שאלת ה'אמת והשקר': מה 'אמת' - ומה 'לא אמת'.
 אמת יש רק אחת, ברורה, קיימת, נצחית. אין 'אמת שלי ואמת שלך', אין דבר כזה 'אמת להיום ומחר זה ישתנה'... אדם שמחפש את האמת - הוא אדם שמתחבר למשהו יציב, אמיתי, קיים ומלא חיות...
 אדם שמנהל את חייו לפי שאלת ה'אמת ושקר' - שואל את עצמו בכל סיטואציה ובכל רגע: האם מה שאני בוחר לעשות כעת יחבר אותי לאמת או ירחיק אותי ממנה? האם זה מחבר אותי לבוה או חלילה מנתק אותי ממנו?

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה
 כ"א מר חשון תשפ"א

ששניים אוחזים בהמלצה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי... השיב לו הגרי"ש: אין כאן כל שאלה. ההמלצה לא שייכת לא לזה ולא לזה, ואסור להשאירה לא אצל המשולח ולא אצל האלמנה אלא יש לשורפה! ובוהו יקיימו "אל תשכן באהלך עולה", כי אם נקיימה עלולה להיות מכשול בעתיד לרמאים לגבות בה כסף שלא כדרך...

"ולפני עור לא תתן מכשול" (יט, יד)

כרב שעניו כל בני העיר ירושלים נשואות אליו, היה הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל נזהר מאד במילותיו.

כשהיה מדבר עם אדם כלשהו הסביר היטב את כוונתו כדי שלא יתפרשו הדברים אחרת ותצא תקלה ח"ו.

הדברים נבחנו אף ב'זוטות', וכמעשה שהיה: פעם באה ילדה לשאול על ביצה שיש בה טיפת דם.

אמר לה רבי שמואל: "לכי ותפשי פח אשפה ותורקי לתוכו את הביצה..."

רבי משה בלוי זצ"ל שנוכח במקום תמה לפשר ההדרכה המפורטת...

השיב לו רבי שמואל: "פעם באה ילדה אף היא בשאלה כזו, ואמרתי לה כי צריך לזרוק את הביצה."

נבהלה הילדה וחשבה שאסור להחזיק ביצה כזו המעורבת בדם, וזרקה מיד את הביצה על רצפת הבית... מאז אני מצוה לזרוק את הביצה לתוך האשפה." (ימי שמואל)

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל היה פעם בנסיעה ארוכה. והנה מגיע ערב ראש השנה והוא "נתקע" באמצע הדרך, בכפר קטן ועד מהרה הבין שאין לו כל ברירה אלא לעשות שם את ראש השנה. המצב לא היה פשוט שגדול הדור ורבה של וילנא צריך להעביר את ימי ראש השנה הקדושים, בכפר קטן, עם מנין מצומצם של יהודים, במקום לעשות זאת בבית הכנסת הגדול של העיר החשובה "ירושלים דליטא".

תמה רבי ישראל: "במלאכת שחיטה יש רק לאו אחד של נבלה, ואילו במסחר יש הרבה לאווין של גנבה וגזלה, שקר ומרמה, עשק והונאה, כיצד יתכן שאינך חושש מאיסורים רבים אלו?"

"דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני" (יט, ב)

"קדושים תהיו" - לשון עתיד, כלומר, סוף כל סוף תהיו קדושים, מחמת "כי קדוש אני ה' אלקיכם", ונשמות ישראל הן חלק אלקי ממעל, והחלק מוכרח להדבק לשורשו, לבל ידח ממנו נדח, ואם כן ממילא תצטרכו לכיבוס וליבון מעונותיכם, ולמה לכם כל הכיבוסים והליבונוים, כל זמן שאתם בעולם התקדשו עצמיכם לבל תצטרכו לבוא שוב לשום כיבוס וזיכוך. (הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע)

"ולפני עור לא תתן מכשול" (יט, יד)

סיפר הגרי"י זילברשטיין שליט"א, הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל כתב פעם מכתב המלצה למגבית עבור אשה אלמנה עניה שהיו לה בביתה מספר ילדים להשיא.

הוא מסר את כתב ההמלצה לידי משולח קבוע שיצא לחו"ל ושם ערך את המגבית. ואכן יהודי חו"ל פתחו את ליבם ותרמו סכומים נכבדים עבור נישואי ילדי

האלמנה והצליחה בס"ד לחתן ילד אחר ילד, חמשה ילדים, באמצעות מכתב ההמלצה של רבי מיכל יהודה. כאשר סיימה בשעה טובה ובמזל טוב לחתן את כל הילדים, והיה זה כבר אחר פטירתו של רבי מיכל יהודה, החל ויכוח בין המשולח לאלמנה למי שייך כתב ההמלצה.

המשולח טען כי מכיוון שהוא קיבל את ההמלצה עבור המגבית הרי שזה שלו, ואילו האלמנה טענה שמכיון שנכתב בשבילה הרי זה שייך לה.

ואף שהמכתב סיים את תפקידו, שהרי האלמנה השיאה את כל ילדיה, בכל זאת נחשב כתב ההמלצה "יודאיקה" אשר כתב ידו של רבי מיכל יהודה שווה כיום ממון רב. פנה הגרי"י זילברשטיין לחמיו הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ושאלו כיצד לפסוק בשאלה זו

החבור לשאלת ה'אמת וְשִׁקָר' גוֹרְמַת לָנוּ לְנַצֵּל כָּל מְקָרָה בְּחַיִּים לְחַבּוֹר לְבוֹרָא - בְּמָקוֹם לְשִׁבְרוֹן, לְתַפְלָה - בְּמָקוֹם לְדַאָגָה, לְקִרְבַּת הַשָּׁם - בְּמָקוֹם לְכַעַס...
הַהֲבִדֵּל בֵּין שְׂאֵלַת ה'טוֹב וְרַע' לְשְׂאֵלַת ה'אֱמֶת וְשִׁקָר' - נִכְרַ בְּעֵקֶר מוֹל נְקֻדוֹת שֶׁל חֶסֶד אוֹנִים וְתִהְיוּ וְבִהּ...
כִּי כִשְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן אֶת כָּל 'עֲצֵי הַגֵּן', הוּא בְּעֵצָה נִתֵּן לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם, 'מִכֹּל עֵץ הַגֵּן אָכוֹל תֹּאכַל' - מִהַ הַקְּיּוּם שֶׁלְךָ בְּעוֹלָם? מֵאֵיפֶה תִּקְבַּל אֶת הַחַיּוּת שֶׁלְךָ? אֶת הַחַבּוֹר לְמְקוֹר? מִכָּל ה'עֲצִים', מֵהַדְּבָרִים שֶׁלֹּא הוֹלְכִים, מֵהַדְּבָרִים הַקְּשִׁים, חֲסֵרֵי הַטַּעַם, מֵהֶם תִּקְבַּל חַיּוּת יוֹתֵר מֵה'פִּירוֹת' מְלֵאֵי הַטַּעַם...
כִּי כִשְׂאֵתָה מְנַהֵל אֶת הַחַיִּים שֶׁלְךָ לְפִי שְׂאֵלַת ה'אֱמֶת וְשִׁקָר' - מֵתְבַרֵּר שְׂדוּקָא הַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ, דְּוָקָא הַמְּקָרִים שְׂאִינְךָ מִבֵּין, שְׂבָהֶם אֶתָּה מְגַלֶּה אֶת חֶסֶד הָאוֹנִים וְאֶת הַתְּלוּת שֶׁלְךָ בְּשֵׁם - הֵם נוֹתְנִים לְךָ הַרְבֵּה יוֹתֵר חַבּוֹר מֵאֲשֶׁר הָרְגַעִים הַיְפִים שֶׁל הַהַצְלָחָה וְהַתְּהַלָּה!

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מים, מים ממעיין השתיה ומי גשמים לכביסה ולניקיון. פעם יצאה אשה לעשות קניות בשוק וציוותה על בתה הקטנה שהשאירה בבית, לא להשתמש במי הגשמים לשום דבר, ולא לשנות מהם, כי מים מזוהמים אלו עלולים לגרום למחלות.

לאחר שהאשה יצאה לשוק, פרצה שריפה בבית והילדה אצה לשוק לחפש את אמה בשאלה: האם מותר לכבות את השריפה עם מי גשמים מלוכלכים? כן, בודאי שכן - צעקה האמא, אם יש שריפה אין בודקין את המים! למה הדבר דומה: למגידים של ימינו, המטיפים מוסר, והם בעצמם אינם קדושי עליון. בשנים קדמוניות לא היו בישראל "שריפות" כה גדולות, לכן היה אומר דברי תוכחה ומוסר, רק הרב הדומה למלאך ה' צבאות, והיה בעצמו 'טלית שכולה תכלת', אבל היום שבכל בית יהודי יש "שריפה", מותר לכל

אדם לומר מוסר...
(עולמו של אבא)

**"ואהבת לרעך כמוך
אני ה'" (יט, יח)**

פירש הבעל שם טוב הק' זי"ע - על פי מה שנאמר בתהילים (קכא, ה): ה' שומרך ה' 'צילך' על יד ימינך, ומהו הכוונה? - אלא ה', הוא כצילו של האדם, וכמו שצילו של האדם עושה רק מה שהוא עושה - כך גם ה' מתנהג עם האדם כמו שהוא נוהג כלפי אחרים, אם הוא גומל חסדים ואוהב אפילו כאלה שאינם ראויים לאהבה - גם ה' יאהבנו ואף על פי

שאינו ראוי לכך...

זהו הכוונה גם בדברי הכתוב: "ואהבת לרעך" משום ש"כמוך אני ה' - כמו שאתה תתנהג עם חברך אפילו כשלא מגיע לו כך גם אתנהג עמכם..."

"ולא תשחית את פאת זקנך" (יט, כז)

פעם פגש הגה"ק רבי דוד דייטש זצ"ל ביהודי מגולח נושא מטען כבד.

שאלו "כמה אתה מקבל עבור הובלת משא זה?" השיב הסבל מה שהשיב.

אמר לו רבי דוד: אני מוכן לשלם לך מחיר כפול ובלבד שתוביל ולא תשחית את פאת הזקן.

והנה, במהלך יום הדין, התוודע רבי חיים עוזר ליהודי אחד שסיפר לו כבדרך אגב שהגיע לכאן כדי לייבם את אשת אחיו, שנפטר והותיר אחריו יתומים קטנים... למשמע הדברים הללו, תקף זעזוע את רבי חיים עוזר.

הרי בכה"ג מדובר באיסור דאורייתא של אשת-אח!
"האם הנך יודע את גודל העבירה שאתה עומד לעשות?!"
הודעק רבי חיים עוזר.

אבל לא היה נראה שהאיש מתרגש למשמע הזעקה. האיש ניסה להפגין את "ידיעותיו": הרי בנישואין אלו אני מייבם אותה!

ניסה רבי חיים עוזר להסביר לו שמצות ייבום היא רק כאשר האח מת בלא ילדים, אבל כאשר יש ילדים ישנו איסור אשת-אח.

אולם האיש מילא פיו צחוק ואמר שמבחינתו זה לא משנה אם יש ילדים או אין...

רק כאשר רבי חיים עוזר "הוכיח" לו ע"י שני עדים, שהוא רבה של וילנא, הסכים האיש לחזור בו מכוונת הייבום.

או אז התבררה לרבי חיים עוזר הסיבה מדוע נקלע לעשות את ימי ראש השנה המקודש בכפר הקטן ההוא... למנוע מכשול חמור מיהודי.

"הוכח תוכיח את עמיתך" (יט, יז)

רבי הלל ליכטנשטיין מקולומי, היה רגיל לנסע לערי ישראל כדי להוכיח את העם.

פעם הגיע אל הרה"ק רבי חיים מצאנז בעל ה"דברי חיים" והוא כיבדו והשתעשע עמו בדברי תורה.

במהלך הדברים, פנה רבי חיים ושאל את רבי הלל: "הרי כבודו מוכיח את כולם, מדוע לא יגיד גם לי מוסר?"
נרתע רבי הלל ולבסוף אמר: "תמה אני על רבנו, שאין בביתו שיור אמה על אמה זכר לחורבן."

הסכים עמו רבי חיים ומיד צוה להביא לפניו סולם. הדברי חיים עלה בעצמו על הסולם כנגד הפתח וגרד את הצבע בשעור של אמה על אמה.

בסיום מלאכתו, הודה לרבי הלל על שעוררו על כך.

"הוכח תוכיח את עמיתך" (יט, יז)

המשיל לכך משל נפלא - הגאון רבי שרגא צבי טענענבוים זצ"ל בעל 'נטע שורק': בכל בית יש שני מיני